

МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ КОРОНКИ МАЛИХ КУТНІХ ЗУБІВ ВЕРХНЬОЇ ТА НИЖНЬОЇ ЩЕЛЕП ЛЮДИНИ В НОРМІ

Гасюк П.А., Ковтун Н.Я., Воробець А.Б.

Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України

Досліджено морфометричні параметри малих кутніх зубів людини, а саме визначено площу додаткових горбиків (стилів) при різних одонтологічних варіантах малих кутніх зубів верхньої та нижньої щелеп. Вивчення одонтологічних утворень коронки дало можливість морфометричної ідентифікації зазначених анатомічних утворень коронки, та визначення ряду морфометричних параметрів, після статистичної обробки яких, стало можливим виділити крайні індивідуальні типи. Площа додаткових горбиків (стилів) при різних одонтологічних варіантах малих кутніх зубів верхньої та нижньої щелепи є варіабельною.

Ключові слова: малі кутні зуби, горбики, коронка зуба, анатомічні утворення, індивідуальні типи.

Постановка проблеми. Одонтологічний малюнок коронок малих кутніх зубів, як свідчать дані матеріалів деяких авторів має велике різноманіття [5, с.78]. Це пов'язано з тим, що в малих кутніх зубах нижньої щелепи борозни і ямки менш виражені, в порівнянні із аналогічною групою зубів верхньої щелепи і внаслідок фізіологічної стертості мають невиразний малюнок.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У малих кутніх зубах верхньої щелепи, згідно даних Hunter J., процеси редукції горбиків і ямок, особливо в перших зубах даної анатомічної групи, характеризуються більш інтенсивним перебігом [6, с. 16].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зазначена складність будови та різноманітність одонтологічного малюнку малих кутніх зубів, зумовлює існування різних класифікацій [2, с. 27; 3, с. 83; 4, с. 71].

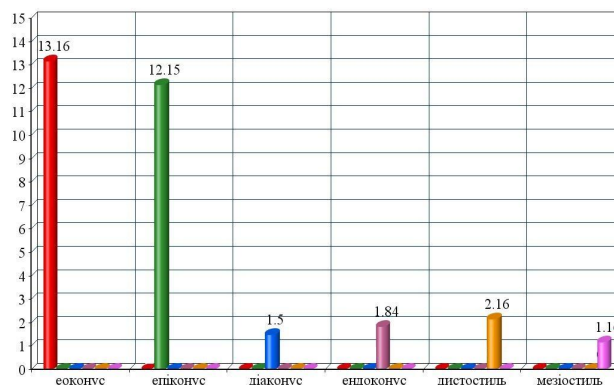
Мета статті. Метою даної роботи стало визначення морфометричних параметрів малих кутніх зубів людини при різних одонтологічних варіантах.

Викладення основного матеріалу. Для досягнення поставленої мети нами проведено вивчення виступаючих та поглиблених анатомічних утворень жувальної поверхні малих кутніх зубів верхньої та нижньої щелеп. Нам вдалося простежити поєднання окремих горбиків коронки гребенями, які помітні лише на нестертих поверхнях малих кутніх зубів. В залежності від наявності гребенів, малі кутні зуби нижньої і верхньої щелеп, поза залежністю від кількості горбиків, були нами розподілені на малі кутні зуби з одонтологічним плюсом (+)- і ігрек (Y)-малюнками. Центральний гребінь, епікрита з'єднує ео- і епіконуси, при цьому утворюється плюсом(+)-малюнок, а дистальний гребінь тригона з'єднує діакокус або дистостиль і епіконус з утворенням ігрек (Y)-малюнка.

За морфометричною тест-системою Г.Г. Автанділова [1] визначалася площа основних горбиків (ео-, епі-, енто-, діакокусів) і додаткових горбиків (стилів).

Нами проведено планіметричне вивчення площі горбиків і стилів малих кутніх зубів в мм² (Графік 1), з використанням сітки Г. Г. Автанділова.

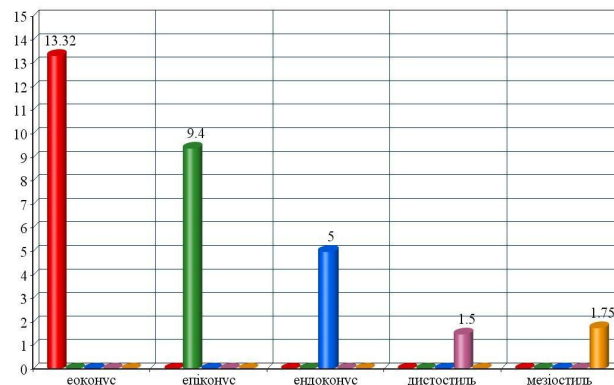
Встановлено, що середня площа еоконусу при Y-4 малюнку складає 13,16 мм², у той час як середня площа епіконусу при Y-4 малюнку дорівнює 12,15 мм². Середня площа третього горбика тригону (діакокус) при Y-4 малюнку займає саму меншу площу 1,5 мм², а середня площа ентоконусу при Y-4 малюнку, який складає ланку талону, приблизно дорівнює діакокусіві 1,84 мм². Поряд з основними горбиками при ігрек малюнку добре виражена площа додаткових горбиків – мезіостилу 1,16 мм² і трохи більша площа дистостилу 2,16 мм².

Графік 1. Малий кутній зуб нижньої щелепи, одонтологічний Y-4 малюнок, площина горбиків (по осі абсцис вказано найменування горбиків малих кутніх зубів та їх площина у мм²; по осі ординат- площина в мм²)

Отже, найбільш диференційований і архаїчний Y-4 малюнок малих кутніх зубів нижньої щелепи має всі горбики властиві для великих кутніх зубів, а також додаткові горбики (стилі), які відокремлюються від основної маси головних горбиків додатковими борознами.

Нами проведено вимір площі горбиків і стилів малих кутніх зубів нижньої щелепи з використанням тест-системи Г.Г. Автанділова (Графік 2).

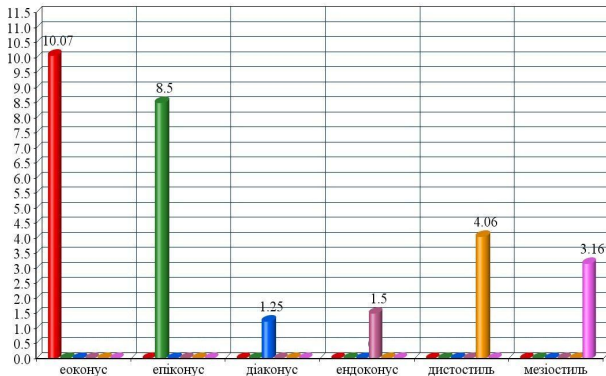
Графік 2. Малий кутній зуб нижньої щелепи, одонтологічний Y-3 малюнок, площина горбиків (по осі абсцис вказано найменування горбиків малих кутніх зубів та їх площина у мм²; по осі ординат- площина в мм²)

Встановлено, що середня площа еоконусу при Y-3 малюнку складає 13,32 мм², середня площа епіконусу при Y-3 малюнку дорівнює 9,4 мм², і середня площа ентоконусу при Y-3 малюнку складає 5,0

мм². Площі останніх двох горбиків приблизно в два рази менше, в порівнянні із їх величиною при Y-4 малюнку, а діаконус взагалі відсутній.

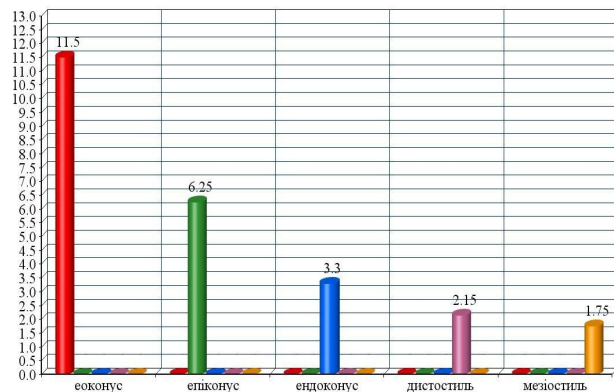
Поряд з головними горбиками з'являються додаткові горбики – дистостиль і мезіостиль. Середня площа мезіостиллю дорівнює 1,75 мм², а середня площа дистостиллю – 1,5 мм².

Середня площа при +4 малюнку еоконуса складає 10,07 мм², середня площа епіконуса дорівнює 8,5 мм², середня площа діаконуса – 1,25 мм², середня площа ендоконуса складає 1,5 мм². При цьому, середня площа додаткових горбиків складає – дистостиллю – 4,06 мм², а мезіостиллю – 3,16 мм².

Графік 3. Малий кутній зуб нижньої щелепи, одонтологічний +4 малюнок, площина горбиків (по вісі абсцис вказано найменування горбиків малих кутніх зубів та їх площина у мм²; по вісі ординат- площина в мм²)

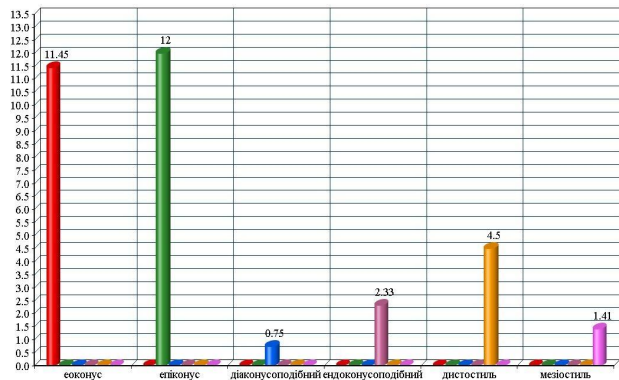
Проведено вимір площі горбиків (Графік 4). Так середня площа еоконуса при +3-малюнку складає 11,5 мм², середня площа епіконуса дорівнює 6,25 мм², середня площа ендоконуса дорівнює 3,3 мм². Проведено вимір площі стилів. Встановлено, що площа мезіостиллю складає 1,75 мм², а дистостиллю – 2,15 мм².

Графік 4. Малий кутній зуб нижньої щелепи, одонтологічний +3 візерунок, площина горбиків (по вісі абсцис вказано найменування горбиків малих кутніх зубів та їх площина у мм²; по вісі ординат- площина в мм²)

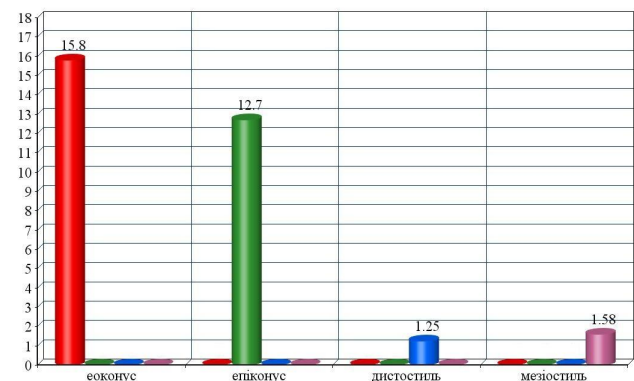
Результати вивчення площі горбиків свідчать, що середня площа еоконуса дорівнює 11,45 мм² (з них діаконусоподібний горбик – 0,75 мм²), середня площа епіконуса складає 12,0 мм² (з них на частку

ендостилля припадає 2,33 мм²). Середня площа мезіостиллю представляє 4,5 мм², а середня площа дистостилля дорівнює 1,41 мм². (Графік 5).

Графік 5. Малий кутній зуб верхньої щелепи, одонтологічний Y-2 малюнок, площина горбиків (по вісі абсцис вказано найменування горбиків малих кутніх зубів та їх площина у мм²; по вісі ординат- площина в мм²)

Результати вимірювання площини горбиків верхніх малих кутніх зубів з плюсом(+)-2 малюнком (Графік 6), показують, що середня площа еоконуса складає при плюсі (+)-2 малюнку 15,8 мм², тоді як середня площа епіконуса дорівнює 12,7 мм², середня площа дистостиллю дорівнює 1,25 мм², а середня площа мезіостиллю – 1,58 мм².

Графік 6. Малий кутній зуб верхньої щелепи, одонтологічний +2 малюнок, площина горбиків (по вісі абсцис вказано найменування горбиків малих кутніх зубів та їх площина у мм²; по вісі ординат-площина в мм²)

Аналізуючи отримані результати, можемо стверджувати, що площа додаткових горбиків (стилів) при різних одонтологічних варіантах малих кутніх зубів верхньої та нижньої щелепи значно варіює.

Висновки та пропозиції. Результати проведених планіметричних досліджень виступаючих анатомічних утворень жувальної поверхні малих кутніх зубів свідчать про те, що незважаючи на приблизно однакові умови ембріонального становлення зачатків, відзначаються їх різні одонтологічні орієнтири та варіанти, що забезпечуються морфогенетичними полями.

Список літератури:

1. Автандилов Г. Г. Медицинская морфометрия / Автандилов Г. Г. – Москва: Медицина, 1990. – 178 с.
2. Гайворонский И. В. Анатомия зубов человека / И. В. Гайворонский, Т. Б. Петрова. – СПб, ЭЛБИ-СПб, 2005.- 56 с.
3. Горбунова И. Л. Клиническая анатомия зубов / Горбунова И. Л. – М.: Медкнига, 2006 – 175 с.
4. Дмитренко С. В. Анатомия зубов человека / Дмитренко С. В., Краюшкин А. И., Сапин М. Р. – М.: Медицинская книга; Н.Новгород: Изд-во НГМА, 2000. – 196 с.

5. Зубов А. А. Некоторые особенности морфологии жевательной поверхности коронки первого верхнего премоляра у людей, резистентных к кариесу / А. А. Зубов, Л. Т. Шевченко // *Стоматология*. – 1981. – Т. 60, № 2. – С. 78–79.
6. Hunter W. S. Toos size and approximal decayin human teeth / W. S. Hunter // *Arch. Oral Biol.* – 1967. – Vol. 12, № 2. – P. 15–16.

Гасюк П.А., Ковтун Н.Я., Воробец А.Б.

Тернопольский государственный медицинский университет имени И.Я. Горбачевского МЗ Украины

МОРФОМЕТРИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ КОРОНКИ МАЛЫХ КОРЕННЫХ ЗУБОВ НИЖНЕЙ И ВЕРХНЕЙ ЧЕЛЮСТЕЙ ЧЕЛОВЕКА В НОРМЕ

Аннотация

Исследованы морфометрические параметры малых коренных зубов человека, а именно определена площадь дополнительных бугорков (стилей) при различных одонтологических вариантах малых коренных зубов верхней и нижней челюсти. Изучение одонтоглифических образований коронки позволило не только осуществить морфометрическую идентификацию указанных анатомических образований коронки верхних и нижних малых коренных зубов, но и дать их среднюю морфометрическую характеристику, после статистической обработки которой, стало возможным выделить крайние индивидуальные типы. Площадь дополнительных бугорков (стилей) при различных одонтологических вариантах малых коренных зубов верхней и нижней челюсти значительно варьирует.

Ключевые слова: малые коренные зубы, бугорки, коронка зуба, анатомические образования, индивидуальные типы.

Gasiuk P.A., Kovtun N.Ya., Kovtun N.Ya.

Ternopil State Medical University named after I. Gorbachevskogo

MORPHOMETRIC PARAMETERS OF CROWN PREMOLARS OF THE LOWER AND UPPER JAWS OF HUMAN IN NORMA

Summary

Morphometric studied premolars rights, namely the area of additional humps (styles) for different variants odontology small rectangular teeth of the upper and lower jaw. Study of odontohlific crown entities permitted to carry only morphological identification of these anatomical structures crowns of upper and lower premolar teeth, but also give them the average morphometric characteristics, after which the statistical analysis, it was possible to identify individual extreme types. Additional area humps (styles) for different variants of odontology premolar rectangular teeth of the upper and lower jaw varies considerably.

Key words: premolars, tubercles, the crown of the tooth, anatomical education, individual types.